בס"ד

"הדף לתולדותינו"

יום ב', כ"ב באייר תשע"ה (11 במאי)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

דף זה מוקדש גם לעילוי נשמת **אור בן מנחם**, שנספה באסון רעידת האדמה בנפאל. יהי זכרו ברוך.
[אביו מנחם (פטריק) הוא בין קוראי ה'דף' הוותיקים.]

סיפורנו הפעם מתחיל בסרטון, אחד מסדרת סרטי תעודה, "**הכל אנשים**" שהופקה לפני כ-20 שנה ע"י מודי בר-און. (הזכרנו סדרה זו בדף הקודם, בעניין ימי הגורל לקראת הכרזת קום המדינה). שם הסרט הפעם, "**הרב קוק ב'**". בסיום הסרט, (החל מהדקה 20:50) וכאילו כ"קונטרה" למסר המרכזי שלו, שומעים את שלום חנוך שר את השיר שלו, "**אל תקרא לי עם**".
מילות השיר:

אם אתה עובר אצלנו בשכונה
תראה שם על הקיר כתובת ישנה –
"ישמור אותי האל מפני האמונה"

אין שום עם סגולה יש רק יחידים
לא כולם טיפשים ולא כולם מודים
אלה יהודים ואלה יהודים
אדם נשאר אדם,
אל תקרא לי עם.

אותה גלות גם פה לשווא אני עובד
כמה עוד גולני מול מתאבד בודד
לא מאלהים, ממך אני חרד

שוב אתה רוכב כשנשפך פה דם
שוב אתה חושב שאתה חכם
אם לא שמת לב גם אני קיים
מה יש לי איתך מה יש לי איתם

אדם נשאר אדם,
אל תקרא לי עם.

כשפרחים פורחים וילדים שמחים
ואויבים מפעם הם היום אחים
הגיבורים נחים והגבולות פתוחים
השיירה עוברת והכלבים נובחים...

אדם נשאר אדם אל תקרא לי -
אל תקרא לי עם.

אם אתה עובר אצלנו בשכונה
תראה שם על הקיר כתובת ישנה -
"גם המציאות זקוקה להגנה,
ישמור אותי האל מפני האמונה"
אדם נשאר אדם,
אל תקרא לי עם.

כמה דברים "הציקו לי" כאן, במיוחד השורה המודגשת בצהוב: ***"ישמור אותי הא-ל מפני האמונה"***. אפילו אלה מאיתנו שמפרשים את הפסוק "צדיק באמונתו יחיה" [חבקוק ב' 4] כ"**איש** באמונתו יחיה" מודים כי אדם צריך אמונה כדי לחיות. אנחנו רק חולקים על איזו אמונה ומהו מקור אמונה זו.
ועוד – מה זה "**אל תקרא לי עם**"?
נראה לי היה כי חנוך כאן מתכוון לדברים אחרים אך אספר לכם מה שקרה כאשר ניסיתי לחקור את העניין...
יש לשלום חנוך דף ב-פייסבוק, אך כיוון שאינני נמצא שם, חיפשתי כתובתו בדוא"ל על מנת לשאול אותו שאלות. לא מצאתיה אך כן מצאתי את של סוכנו. אליו פניתי וכך קבלתי תשובה:
= אתה מוזמן להעביר את הפנייה שלך למייל זה ואנחנו נעביר לניהול של שלום חנוך. =
טוב, אז שאלתי:
= רציתי לדעת:
1. למה הוא מתכוון בשיר - כלומר, שהוא אינו רואה את עצמו כחלק מעם כלשהו? או שאינו חושב שעם ישראל הוא עם? או שעם ישראל יכול להיות מה שהוא רוצה, אך הוא - שלום חנוך - אינו אוהב תביות, כולל גם זו של להיות חלק מעם ישראל?
בקיצור - מה כוונת המשורר?
ו-2. האם הוא עדיין מזדהה עם המסר הזה, או שחשיבותו השתנתה מאז? ואם כן, מה הוא חושב היום?
ותשובת הסוכן:
= מרגע ששיר יוצא לעולם, שלום על פי רב, לא אוהב לתת לו פרשנות אלא להשאיר אותה ביד המאזין, להבנתו ולתפישתו. =
ועוד הוסיף, (אם אתה מעונין, תוכל לאחר אחת מהופעותינו לפגוש את המחבר ולשוחח איתו על כך.)

"הוֹדוּ לַה' כִּי-טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ!" [תהלים ק"ח 1]
מתוך פרקי ה'הלל'
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום טוב ונעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ול**רפואתם השלמה** של כל חולי ישראל

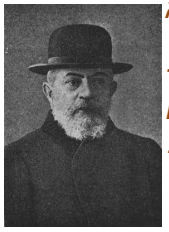
יום ב', כ"ב באייר תשע"ה (11 במאי)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

טרם יצא לי להגיע לאחת מהופעותיו...
אך עצם חילופי דברים אלה לימד אותי שוב – למרות מה שחנוך אומר – שעם ישראל הוא עם שכן חפץ להאזין איש לדעתו של רעהו.

ובעניין האם אנחנו עם או לא, אולי הסיפור הנ"ל יאיר אור על השאלה הזו:

השנה הייתה שנת תרע"ב - 1912. העולם היהודי כולו במתח וחרדה. גורל היהודים כולם –אלו שברוסיה, ואף אלו שמחוצה לה– היה מוטל על כף המאזניים.
שנה ומחצה קודם לכן, נמצאה גופת ילד נוצרי, שנעדר במשך שבוע. אנשי תנועת 'המאה השחורה' האנטישמית הפיצו את השמועה, שהיהודים הם אלו שרצחוהו, כדי להשתמש בדמו לאפיית המצות. נמצא גם ה'חשוד' ברצח – יהודי בשם מנדל ביליס.
הממשלה הצארית ארגנה משפט ראווה, כדי להוכיח את ה'עובדה' שהיהודים שונאים את הגויים ומתנשאים עליהם בכלל, ומשתמשים בדמם לאפיית המצות בפרט.
למעשה, לא רק מנדל ביליס עמד למשפט, אלא היהדות העולמית כולה. וזאת משום, שאם היה נקבע כי אכן ביליס רצח את הנער לצורך דתי – היו פורצים פוגרומים רבים, ויהודים רבים היו משלמים בנפשם על עלילה זו. ולכן, טובי הוגי הדעות ואנשי המחשבה בעם ישראל גויסו כדי להזים את טענות הקטגוריה, שהיו מבוססות על ציטוטים ומובאות מהתלמוד ודברי חז"ל שסולפו והוצאו מהקשרם.

*את מלאכת ריכוז התשובות על הקיטרוגים, ניהל ביד רמה רבה הראשי של מוסקבה – **הרב יעקב מזא"ה**. הוא התייעץ לשם כך עם רבים מגדולי רבני הדור.*
*אחת ההוכחות המוחלטות –כביכול– על היחס המשפיל של התלמוד לאומות העולם, היה מאמר חז"ל אשר חזר והדהד בחלל אולם בית המשפט: "**אתם קרויים אדם, ואין עובדי כוכבים קרויים אדם**", אשר לטענת הקטגורים עולה ממאמר זה, שרק היהודים הם בני אדם בני גזע עליון לפי הבנתם, ואילו אומות העולם אינם נחשבים לאדם. הקטגורים חזרו עליו שוב ושוב, והצורך בתשובה מוחצת התבקשה מאליה.*
לפתע נזכר הרב מזא"ה, שבין מאות האגרות שהופנו אליו בנושא המשפט היה גם מכתבו של רב העיר
הרב יעקב מאז"ה
*גלינה, **הרב מאיר שפירא** – שהיה תקופה ציר ב'סיים' הפולני, והוא התייחס לשאלה זו ונתן לה מענה הולם.*
כתב הרב שפירא לרב מזא"ה, כי עליו להסביר לקטגוריה ולחבר המושבעים שבמאמר זה טמונה תכונה מסוימת המאופיינת בעם היהודי:
*כלל הוא, אמר הרב שפירא, ש"כל ישראל ערבים זה לזה". אם כן, גורלו של מנדל ביליס, למשל, שהוא גורלו של יהודי אחד בלבד – נוגע לכל העם היהודי, החש לגורלו ועושה את מיטב המאמצים כדי להסיר מעליו את הקולר. מה היה, למשל, יחסו של העולם הלא-יהודי, אילו היה נשפט גוי על עלילה דומה באיזו שהיא ארץ נידחת?... ברור, שלכל היותר – בני העיר בה מתגורר האיש היו מגלים עניין בעלילה, ואילו אנשים שמחוץ לגבולות המדינה לא היו מתענינים בה כלל. זהו, אפוא, ההבדל בינינו לבין אומות העולם: "אתם קרויים אדם" – מדוע? כי אם נשפט אצלנו מנדל ביליס אחד, עומד כל העולם היהודי לצידו, כאיש אחד בלב אחד וכאדם אחד. "ואין הגויים קרויים אדם", **אנשים** רבים, אבל לא **אדם** אחד...*
[מקור]

ואולי ניתן ללמוד מהאמונה של משוררת אחרת בעם הנפלא שלנו. גם ל**חוה אלברשטיין** יש מה לומר על מה זה להיות קשור איש לרעהו. לא ברור ממה שהיא שרה כאן אם היא מתכוונת לעם ישראל בפרט או לכל האנושות בכלל – נשאיר לכם, קוראים יקרים, להחליט כל אחד מכם לפי תפיסת עולמו.
או כך או כך, נשמע כאן מסר קצת אחר ממה ששומעים בשיר הקודם.

רקמה אנושית אחת
חוה אלברשטיין

כשאמות, משהו ממני, משהו ממני
ימות בך, ימות בך.

כשתמות, משהו ממך בי, משהו ממך בי

"הוֹדוּ לַה' כִּי-טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ!" [תהלים ק"ח 1]
מתוך פרקי ה'הלל'
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום טוב ונעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ול**רפואתם השלמה** של כל חולי ישראל

יום ב', כ"ב באייר תשע"ה (11 במאי)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

ימות איתך, ימות איתך.

כי כולנו, כן כולנו
כולנו רקמה אנושית אחת חיה
ואם אחד מאיתנו
הולך מעמנו
משהו מת בנו -
ומשהו, נשאר איתו
....

לכל דבר יש לו השתקפות. לכדור הארץ – הירח משמש כ'מראה' (בשעת ליקוי הירח למשל).
עם ישראל משתקף אף הוא אך כנראה בדרכים שונות בהתאם ל"מי המראה שלו", איך כל אחד רואה את "אוסף הפריטים הזה".

לפני 48 שנה, בימים אלה ממש, הקרויים **ימי ההמתנה** לפני פרוץ מלחמת ששת הימים בסוף חודש אייר תשכ"ז (יוני 67'), נמצאנו באחת התקופות בה התלכדנו מפני האיום החיצוני של ארצות ערב השכנות שהבטיחו שוב להשמיד אותנו – סופית.
האיום החיצוני עושה לנו את זה.
בשעה כזו אנו מנמיכים את השוני שבינינו. לטובת המשותף והדומה שבינינו.
אך השוני שבינינו הוא כמו צבעי הקשת, כמו גווני הטבע השונים של החי והצומח.
"Vive la Différence!" – יחי ההבדל! יחי השוני.

אז –
מה אנחנו? עם כל השוני והמחלוקות, עם כל התרבויות השונות שבנו, עם כל ההשקפות הדומות והנוגדות שבינינו,
ניקרא **עם**?
ניקרא **רקמה אנושית אחת**?
[ואולי נוכל להבין טוב יותר עכשיו למה להרכיב קואליציה הוא קשה כמו קריעת ים סוף, ולהחזיק אותה ולהחיות אותה, זה אף עוד יותר קשה ...?]

==========

בברכת המשך שבוע טוב, שבת שלום ומבורך לכל משפחת קוראי ה**דף** ☺,
ברכה ומרדכי

"הוֹדוּ לַה' כִּי-טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ!" [תהלים ק"ח 1]
מתוך פרקי ה'הלל'
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום טוב ונעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ול**רפואתם השלמה** של כל חולי ישראל